

ДР РАДИВОЈ УВАЛИЋ

Чињеница смрти, у овом нашем животу пуном сукоба и темпа, не само да нам задржава дах, изазива тугу, и намеће осећање празнине него и подстиче да се подсетимо много чега што нам тај свакодневни живот скрива од очију и прикрива у подвези. А када та смрт долази као последица једне трагедије, трагедије која све више постаје и редовност савременог човечанства, онда је она и удар који нас освешћује о потреби да сви заједно о свакоме више водимо рачуна, јер само тако можемо сачувати што је могуће више и дуже људске вредности и људи од вредности, којима ни једно друштво, па ни наше, не обилује.

Смрт друга Радивоја Увалића је управо један такав удар. Журећи на дужност ка земљи и народу које је толико волео и ценито, он је морао да заустави свој поглед ка даљини, као што и ми данас за моменат заустављамо наш свакодневни живот да бисмо одали пошту другу, пријатељу и колеги који је годинама непосредно после ослобођења заједно са нашим колективом крчио путеве изградње и наше школе као установе, и наше теоријске економске мисли. И то све у моменту када је требало постављати темеље нове науке код нас, науке која је имала да одрази и изрази нове друштвене односе до којих је дошло у следству социјалистичке револуције.

Био је то тежак задатак за све, али је друг Бата Увалић за извршење тога задатка био припремљен више него други, тако да је могао својим ставом и својом мишљу бити не само углед него и учитељ. А у том правцу и смислу он се и припремао. Идејно, као марксиста, он је био давно опредељен. Његова докторска дисертација и први рад објављен у часопису „Правна мисао“ били су засновани управо на таквом идејном опредељењу, опредељењу које друг Увалић није исказао и потврдио само у тим својим радовима из доба младости већ се то опредељење, за његову победу и победу друштвених снага које су га носиле, и активно борио у целокупном своме друштвеном раду, посебно у шпанском грађанском рату и у нашој народноослободилачкој борби. Те чињенице су познате, али ће бити потребно да се још подробније сагледа развојни пут и друштвено-политичка и научна делатност друга Увалића од момента када се он пре више од три деценије определио не само за напредну мисао него и за напредну делатност у друштву, укључујући се у редове Комунистичке партије, живећи њен живот и развој, и учествујући активно у томе животу, уверен да само кроз резултате тог и таквог живота може остварити и своје идеале и проверити своја убеђења.

Таквог друга Бату Увалића, нека ми је допуштено да изнесем, упознао сам пре пуних 37 година. Било је то пред вратима Библиотеке Правног факултета у Паризу, а у време фебруарских догађаја 1934. године када су фашисти покушали први удар на парламентарни систем Француске. Већ тада, као тек дипломирани правник, учествовао је у великим демонстрацијама за одбрану демократских тековина човечанства, коју су биле угрожене доласком на власт националсоцијалиста у Немачкој. Учествовао је врло активно у животу и раду удружења наших студената и Југословена у Француској. Радио је на стварању Народног фронта. Одржавао је сталну везу са радничким покретом у нашој земљи. Сећам се како је користио dupla два кофера многих наших људи да у њима пребацује илегалну литературу у нашу земљу. А све то врло организовано и конспиративно тако да је био један од најјагијанијих али најконспиративнијих партијских радника у то време у Француској. Мало је ко знао за партијског радника Цветковића, друга Бату Увалића.

Када се друг Увалић 1940. године, после изванредно запажене и награђене докторске дисертације, коју је одбранио на Правном факултету у Паризу, вратио у Југославију, његова личност је још једном била повод сукоба напредних и реакционарних снага на Правном факултету у Суботици. Ипак, упркос знатном притиску полиције, он је био уочи самог рата изабран за доцента. Зато се он тек после ослобођења земље могао посве-

тити позиву универзитетског наставника, радећи најпре као доцент на нашем Правном факултету, а онда као професор Високе економске-комерцијалне школе и Економског факултета, будући биран и за проректора Универзитета. Иако на овом школском послу друг Увалић није остао дуго — до 1953. године — он је учинио много да се изгради систем науке о политичкој економији код нас, борећи се при томе и за што доследнију примену марксистичко-дијалектичког погледа у нашој универзитетској настави. Отуда је он посебно радио и инсистирао да и други раде научно у области економских наука, не налазећи, на жалост, увек довољну подршку у том свом раду и у таквом своме поимању дужности универзитетских наставника, тако да је 1953. године напустио универзитетску каријеру, што није никако значило прекид његових — истина не много честих и не много интензивних — контаката посебно са нашим Факултетом. Многи кандидати за докторат имали су прилику да се користе помоћи и руководством друга Увалића у њиховом раду.

Последњих година имао сам прилике да заједнички радим на многим питањима са другом Батом у Савезном секретаријату за иностране послове. Било је то уживање пратити његово дубоко поверење и уверење у савремену борбу ослободилачких покрета нових земаља против колонијализма и неоколонијализма. Његово поверење у тог још недовољно ослобођеног човека изједначавало се са његовим убеђењем у снагу радничке класе. Он је дубоко веровао у прогрес тих милионских маса које тек ступају на позорницу историје, али који ће, као природни и нужни савезници радничке класе, имати да одиграју врло прогресивну улогу у савременој историји. Отуда је он толико волео Африку и афричке народе. Отуда се толико радовао да буде представник наше земље у једној земљи као што је Индија, желећи да ради на међусобном упознавању народа наше земље и Индије, и то не само као дипломата него и као универзитетски наставник.

Иако релативно кратак, рад друга Увалића на нашем Факултету је оставио видног трага. Тим својим радом у нашем колективу он је помогао изградњу и лика и садржине предмета Политичке економије, а још више изградњу нових кадрова који и на нашем факултету и на другим факултетима данас носе и даље развијају овај предмет и ову науку.

За све што је радио и учинио у току живота, наше друштво је — на многим секторима и у многим доменима — указало и одало захвалност другу Увалићу. За његову „прву љубав“ — за Универзитет и наш Факултет, он је био везао знатан део свога живота и рада, оставши увек наш, без обзира што је био чврсто и далеко од наше средине. Он је зато свуда остао „професор Увалић“. Таквом колеги, другу, пријатељу, нашем драгом Бати Увалићу, нека је хвала и слава.

Бор. Т. Благојевић